

koalicja
ratujmy
rzeki

Uwagi związane z zamierzeniami wobec Międzyodrza (OVFMP's subcomponent 1A.3)

Fot.: Marcel Creemers

Artur Furdyna,
Koalicja Ratujmy Rzeki (KRR)

Jonathan Rauhut,
consultant to the German League for Nature and Environment (DNR)

koalicja
ratujmy
rzeki

DNR
DEUTSCHER
NATURSCHUTZRING

Międzyodrze: Ochrona przeciwpowodziowa

"Po drugie, w ramach strategii ochrony okolic Szczecina, *narażonych na kumulację wezbrania sztormowego Bałtyku i fali powodziowej Odry*, rozległe obszary podmokłe Międzyodrza, w górę rzeki od miasta i portu, *zostaną odbudowane, aby ułatwić drenaż Odry (który pomoże złagodzić zimowe powodzie) i pomieścić duże ilości wody (co pomoże w letnich i zimowych warunkach powodziowych, gdy północne wiatry wytwarzają bardzo wysokie pływy, które mogą trwać 24 godziny).*"

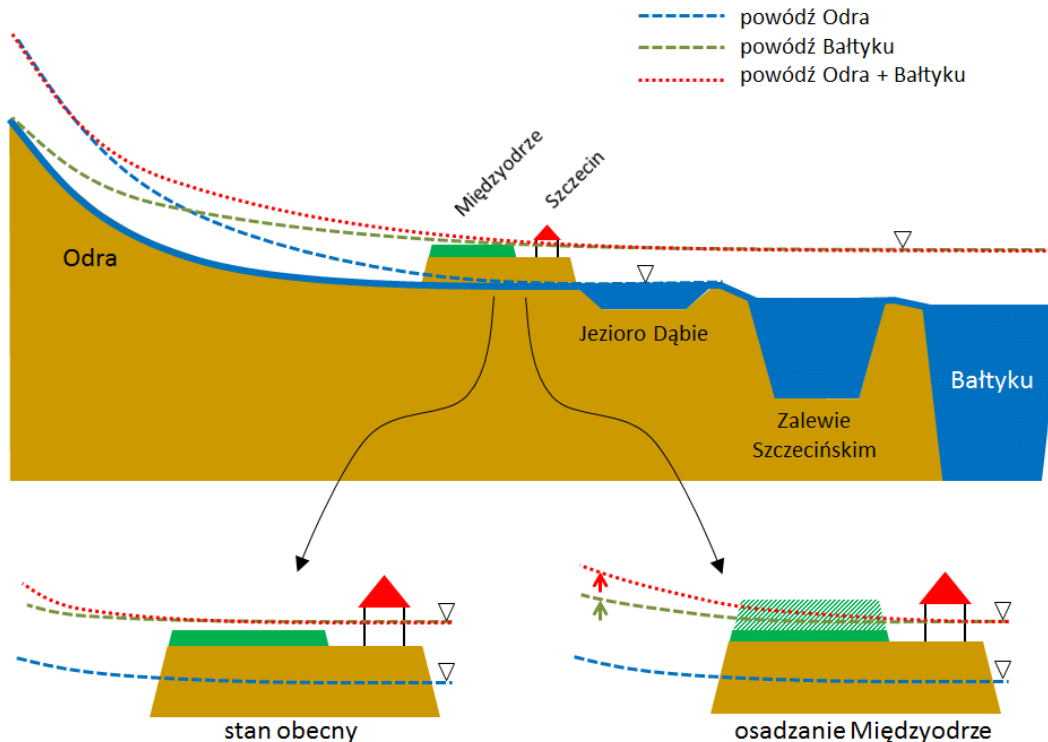
The World Bank's PAD1203: 38.

<http://documents.worldbank.org/curated/en/320251467986305800/pdf/PAD1203-PAD-P147460-R2015-0142-1-Box391498B-OUO-9.pdf>

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Międzyodrze: ochrona przeciwpowodziowa

Summary of the alternative flood protection reports, KRR & DNR 2018: 4, Fig. 1.

Available under

http://www.ratujmyrzeki.pl/dokumenty/19-06-2018_OderProjekt_Zusammenfassung-final_PL_final.pdf

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Zarówno SWECO / Wody Polskie, jak i NGO mają świadomość braku możliwości zwiększenia obecnie dobrze funkcjonującego przeciwpowodziowo obszaru Międzyodrza.

- **Międzyodrze w pełni funkcjonuje jako naturalne poszerzenie przekroju Odry podczas wyższych fal powodziowych z góry, zmniejszając poziom wody powodziowej dla sąsiednich miast!**

Efekt ten został dawno uwzględniony przez niemieckich hydrotechników, dlatego zbudowali groble tego polderu rolniczego poniżej WWQ / powiązanej HHW.

- Ingerencja w kształt fali powodziowej Odry w tym miejscu niesie ryzyko wzrostu, a nie redukcji zagrożenia dla sąsiednich miejscowości, także w górę rzeki od obszaru.

- Jednocześnie obszar Międzyodrza swym rozmiarem i położeniem nie ma istotnego wpływu na zjawiska powodziowe od morza.

Międzyodrze: skutki ingerencji dla środowiska naturalnego

Pogłębianie ramion Odry (naturalne ramiona rzeczne, sztuczne kanały) spowodowałoby:

Poważne ryzyko odwodnienia ogromnych torfowisk:

W efekcie ogromny magazyn CO₂ z pozytywnym wpływem na łagodzenie zmiany klimatu
Stanie się źródłem CO₂ o negatywnym wpływie na łagodzenie zmiany klimatu!

Poważne ryzyko ograniczenia migracji wód Odry przez mokradła, poprzez zwiększony przepływ Odrą:

W efekcie utrata funkcji filtra dla składników odżywczych!

► Dalsze pogorszenie jakości wody w Odrze, Zalewie Szczecińskim i na Bałtyku (turystyka na plaży!)

Również brak korzyści dla ochrony przeciwpowodziowej,

ponieważ przekrój Międzyodrza dla przeprowadzenia fali powodziowej ani pojemność powodziowa nie ulegnie istotnej zmianie

koalicja
ratujmy
rzeki

Międzyodrze: skutki ingerencji dla środowiska naturalnego

Pogłębianie ramion Odry (naturalne ramiona rzeczne, sztuczne kanały) spowodowałyby:

Zagrożenie zniszczenia roślinności i struktury koryt ramion rzecznych i chronionych gatunków:

Zatoczek łamliwy (*Anisus vorticulus*) załączniki II i IV Dyrektywy Siedliskowej

Piskorz (*Misgurnus fossilis*) załącznik II Dyrektywy Siedliskowej

Rybitwa czarna (*Chlidonias Niger*) załącznik I Dyrektywy Ptasiej

Rybitwa białoskrzydła (*Chlidonias leucopterus*)

Osoka alloesowata (*Stratiotes aloides*)

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Międzyodrze: aspekty środowiskowe

Możliwe inwestycje na małą skalę:

Usuwanie niewielkich części starych grobli np. bok starych, nieczynnych śluz

Korzyści dla ochrony przyrody i jakości wody (ramowa dyrektywa wodna, dyrektywy Natura 2000):

- *Brak efektu drenażu, z Międzyodrza do Odry Zachodniej;*
- *Zachowanie łączności ekologicznej obszaru z Odrą Wschodnią i Zachodnią, ponieważ resztki starych wrót przeciwpowodziowych pozostają zawsze otwarte;*
- *Lepsze natlenienie wód dzięki uzupełnieniom w okresach wezbrań bez nadmiernego oddziaływania ubogich w tlen wód torfowisk (gdzie poziom tlenu jest naturalnie niski);*
- *Funkcja filtrowania wód przez tereny podmokłe nie ulega pogorszeniu, prawdopodobnie nawet poprawie;*
- *Brak zagrożeń dla chronionych siedlisk i gatunków*

Korzyści dla ochrony przeciwpowodziowej:

- *Ze względu na usunięcie części grobli, retencja lodu / pokrywy lodowej z Odry Wschodniej do Międzyodrza może ulec poprawie, zmniejszając niebezpieczeństwo powstawania zatorów lodowych we Wschodniej Odrze / Gryfinie;*
- *Przy wezbraniach letnich i zimowej warunki przejścia fali będą lepsze*

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Międzyodrze: Turystyka i rozwój regionalny

Musimy zmienić podejście do Przyrody: Czy rzeczywiście dzikie obszary są przeszkodą dla ekonomii?

Czyż dzikie obszary nie są naturalnym bogactwem i bezcenną bazą dla rozwoju regionalnego?

Przykłady krajów jak Norwegia, Szwecja, Kanada, Australia, Nowa Zelandia, Stany Zjednoczone, Szwajcaria dowodzą: Zarówno nowi mieszkańcy, jak i turyści wybierają połączenie:

- *Ekonomia: Tego właśnie potrzebują*
- *Ekologia: Obszar dzikiej przyrody - Tego właśnie kochają!*

Nasz Region może się rozwijać w ten sam sposób:

- *Ekonomia: Mamy wystarczające przestrzenie dla rozwoju inwestycji w obszarach zurbanizowanych, co widać po doskonałym stanie gospodarki*
- *Ekologia: W Regionie występują unikalne obszary i zasoby przyrodnicze w skali Europy. Ich zachowanie i rozwój wraz z przemyślaną turystyką to właściwy i korzystny dla społeczeństwa kierunek. **Duże inwestycje - efekt negatywny.***

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Międzyodrze: sugestie

Proponujemy:

Pozostawienie Międzyodrza w zasadzie takim, jakim jest - bez ingerencji w sieć wodną obszaru, bez przebudowy wrót przeciwpowodziowych, bez rekonstrukcji wałów – obszar doskonale spełnia swe funkcje dla ochrony przeciwpowodziowej, jako rezerwuuar CO2, oraz skuteczny filtr substancji odżywczych dla Morza Bałtyckiego - dzikie mokradła stanowią wyjątkową atrakcję w Europie Zachodniej, wykorzystajmy ten naturalny kapitał do rozwoju gospodarczego naszego regionu!

Powołanie Parku Narodowego Międzyodrza, zgodnie z sugestiami autorytetów naukowych: prof. Jasnowska, prof. Jasnowski i prof. Succow z początku lat 90. XX w. - znak "National Park" oznaczałby nasz region międzynarodowo uznanym znakiem jakości dla turystyki!

- **Ewentualnie niewielkie interwencje usunięcia części obwałowań dla poprawy wymiany wód w okolicach wybranych śluz, które powinny pozostać bez napraw;**
- **Małe inwestycje turystyczne: wzorowany na Biebrzy - niewielkie ścieżki do wież widokowych, turystyka kajakowa, canou z przewodnikiem, wsparcie dla niewielkich przedsięwzięć agroturystycznych w okolicy, jako kontrolowany rozwój zaplecza noclegowego**
- **Ograniczenie dla dużych inwestycji zagrażających zachowaniu dobrego stanu środowiska i krajobrazu w obecnym stanie – głównej atrakcji regionu.**

Sąsiedztwo dużych obszarów dzikiej przyrody obok rozwiniętych obszarów tak dużych miast jak Szczecin czy Berlin jest doskonałą przesłanką dla takiego kierunku rozwoju regionu.

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świętej: ochrona pp

"Po drugie, w ramach strategii ochrony okolic Szczecina, *narażonych na kumulację wezbrania sztormowego Bałtyku i fali powodziowej Odry*, rozległe obszary podmokłe Międzyodrza, w górę rzeki od miasta i portu, *zostaną odbudowane, aby ułatwić drenaż Odry (który pomoże złagodzić zimowe powodzie) i pomieścić duże ilości wody (co pomoże w letnich i zimowych warunkach powodziowych, gdy północne wiatry wytwarzają bardzo wysokie pływy, które mogą trwać 24 godziny).*"

The World Bank's PAD1203: 38.

<http://documents.worldbank.org/curated/en/320251467986305800/pdf/PAD1203-PAD-P147460-R2015-0142-1-Box391498B-OUO-9.pdf>

W świetle raportów wiadomym jest zarówno SWECO / Wodom Polskim, jak i NGO, że Międzyodrze nie jest w stanie rozwiązać zadania polegającego na obniżeniu poziomu wody, podczas gdy fala powodziowa z górnego biegu zbiega się z wezbraniem sztormowym od Morza Bałtyckiego.

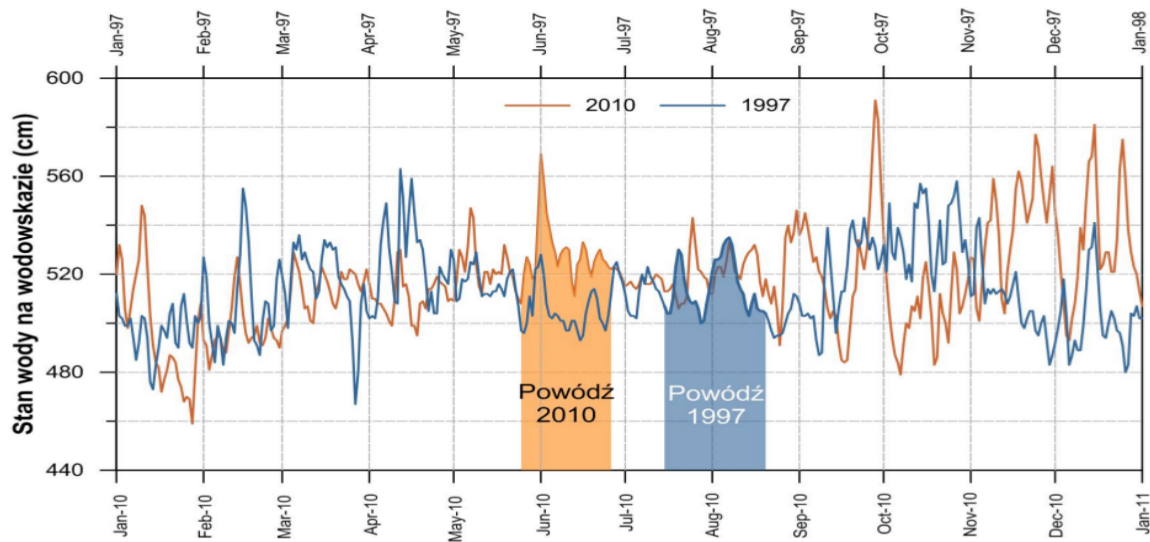
Obszar ten nie ma potencjału dla zwiększenia funkcji ochrony przeciwpowodziowej, który by można wykorzystać.

koalicja
ratujmy
rzeki

Obszar na wschód od Świątej: ochrona pp

*Zagrożenie kumulacji fali powodziowej z efektem cofki sztormowej jest realne:
Porównanie fali powodziowej z lat 1997 i 2010 na Zalewie Szczecińskim.*

Ilustracja 10: Hydrogramy roczne lat 1997 i 2010 w przekroju wodowskazowym Ueckermünde (Stettiner Haff). Kolorem zaznaczono okres wezbrania powodziowego dla poszczególnego roku (źródło danych: /10/)

Schnauder & Domagalski 2018: 16, Fig. 10.

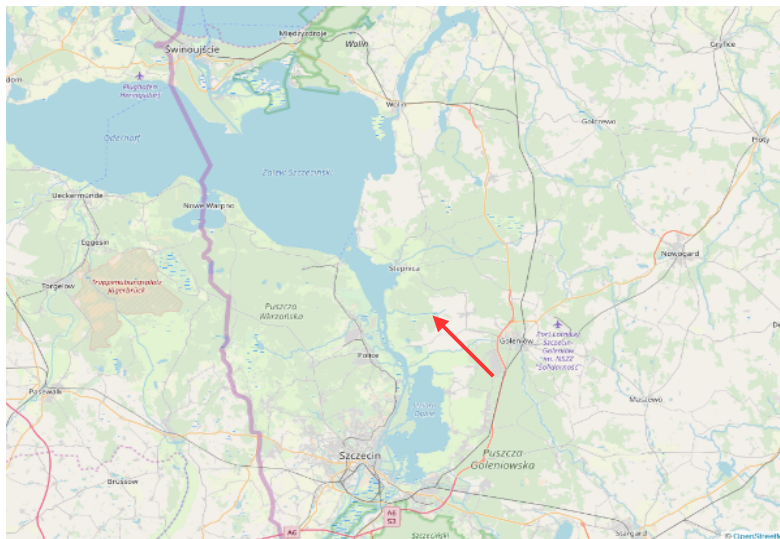
Available under: http://www.ratujmyrzeki.pl/dokumenty/Bericht_gIR_180606_PLx.pdf

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świętej: ochrona pp

Czy obszar na wschód od wsi Święta może zastąpić Międzyodrze w zakładanej funkcji jako podkomponent projektu OPDOW?

Nie mamy jednoznacznej odpowiedzi, jednak pewne aspekty tej lokalizacji wyglądają obiecująco dla zadania poprawy ochrony przeciwpowodziowej, które miało spełnić Międzyodrze w ramach POPDOW, w związku czym rekomendujemy wykonanie stosownej analizy.

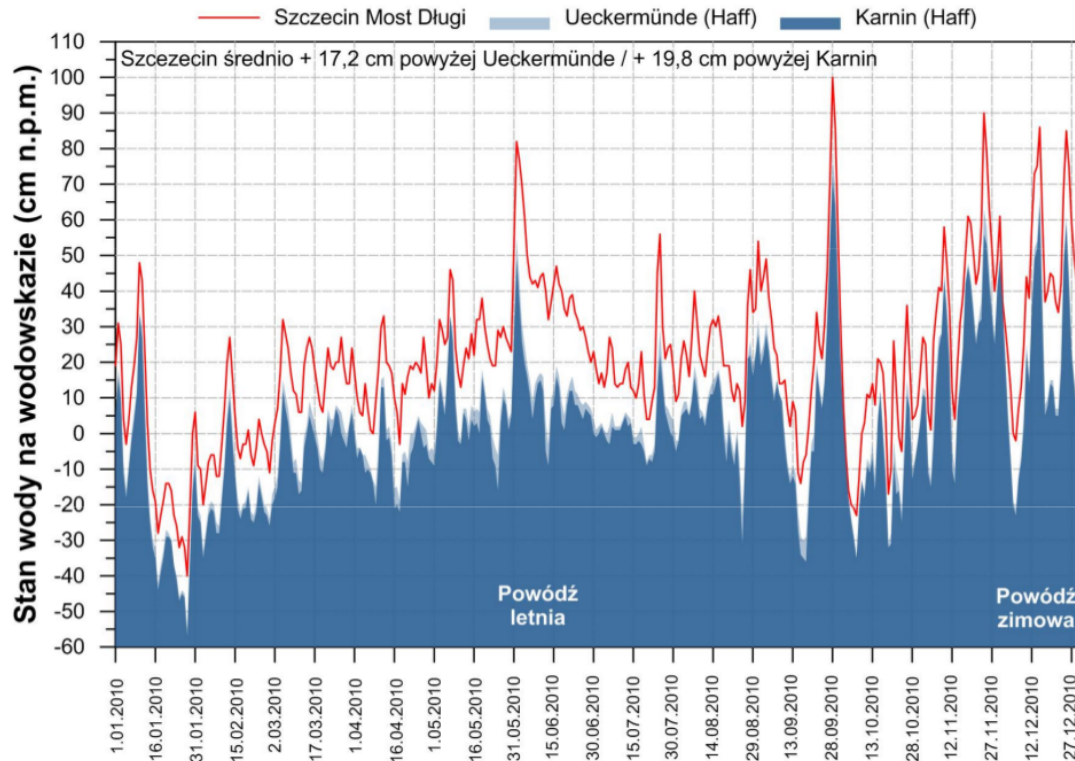

**koalicja
ratujmy
rzeki**

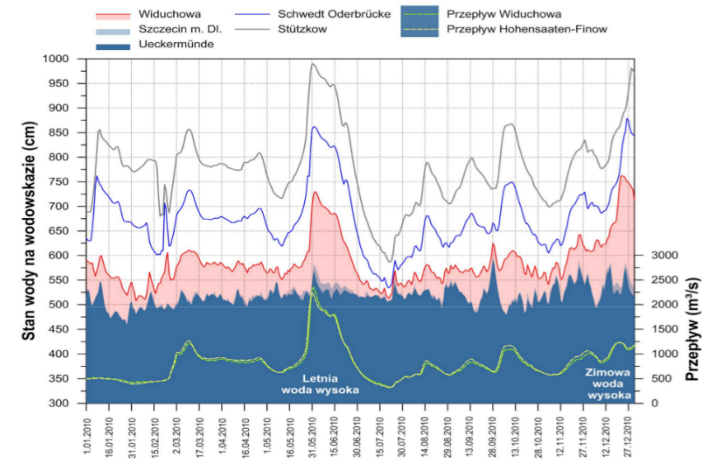
Obszar na wschód od Świątej: ochrona pp

„Stan wody w Szczecinie (Odra Zachodnia) leży średnio o ok. 17 cm wyżej niż stan Zalewu Szczecińskiego (Ueckermünde), maksymalne różnice stanów mogą jednak dochodzić nawet do 39 cm, jak to miało miejsce podczas powodzi w czerwcu 2010 roku (Ilustracja 58).“

Schnauder & Domagalski 2018: 17. Available under: http://www.ratujmyrzeki.pl/dokumenty/Bericht_gIR_180606_PLx.pdf

Ilustracja 58: Stany wody w 2010 roku na Zalewie Szczecińskim i na Odrze Zachodniej w Szczecinie

Ilustracja 11: Stany i przyłady z roku 2010 mierzone na wodowskazach dolnej Odry i Ueckermünde / Zalew Szczeciński (źródło danych: /10/ /11/)

Schnauder & Domagalski 2018: 17, Fig. 11.

Available under:

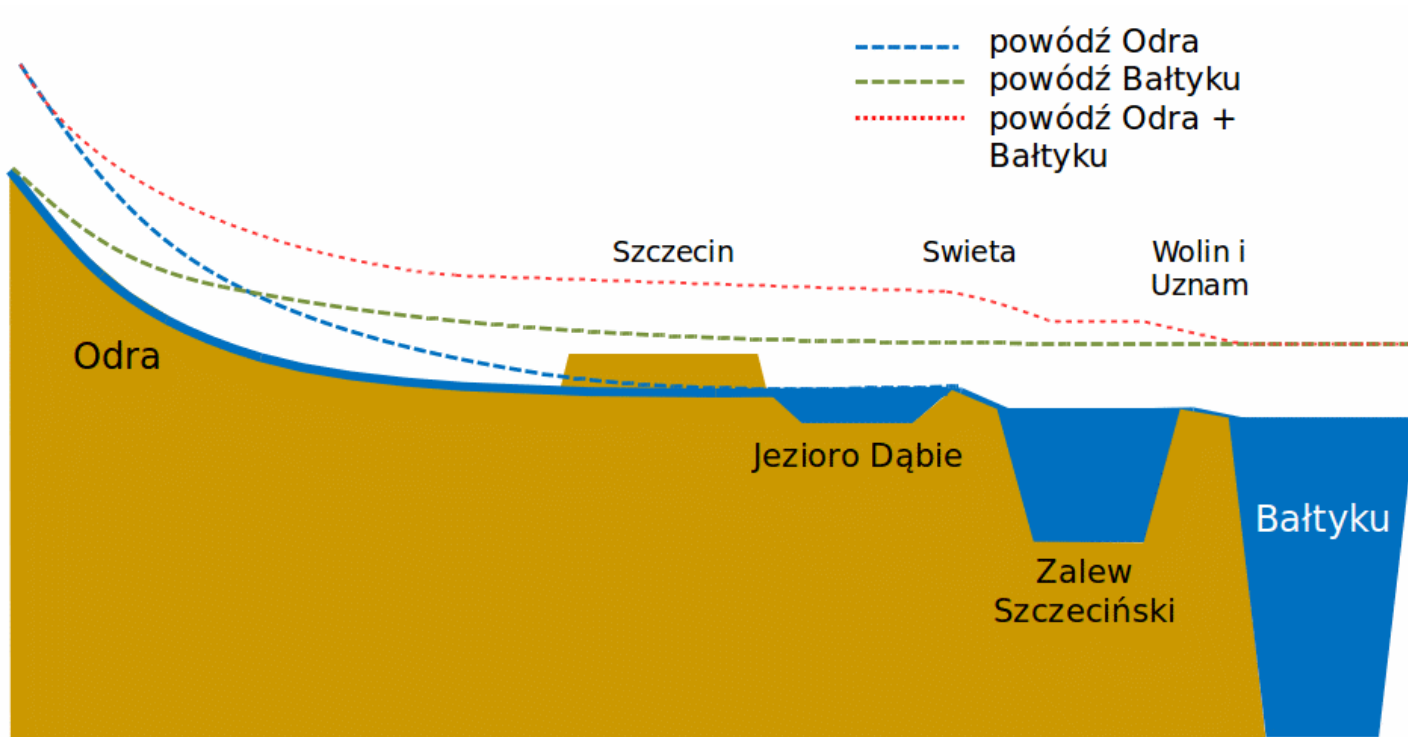
http://www.ratujmyrzeki.pl/dokumenty/Bericht_gIR_180606_PLx.pdf

koalicja
ratujmy
rzeki

Obszar na wschód od Świątej: ochrona pp

Podniesiona różnica między poziomem wody w Szczecinie a poziomem wody w Zalewie Szczecińskim podczas fali powodziowej 2010 została przedstawiona poniżej.

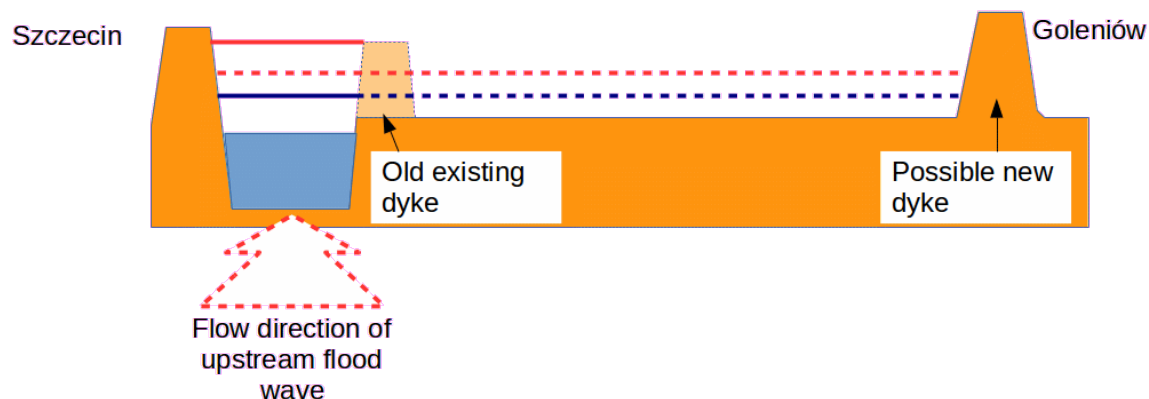
Own modification of Fig. 1 of the summary of the alternative flood protection reports, KRR & DNR 2018: 4.

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świątej: ochrona pp

Czy odsunięcie wałów w wystarczającym stopniu poszerza przekrój Odry podczas wysokiego poziomu wody, aby obniżyć poziom wody w górnej fali powodziowej?

- - - - = additional water level from upstream flood wave after dyke relocation
- = additional water level from upstream flood wave without dyke relocation
- = higher water level from Baltic Sea
- = normal water body without any flood

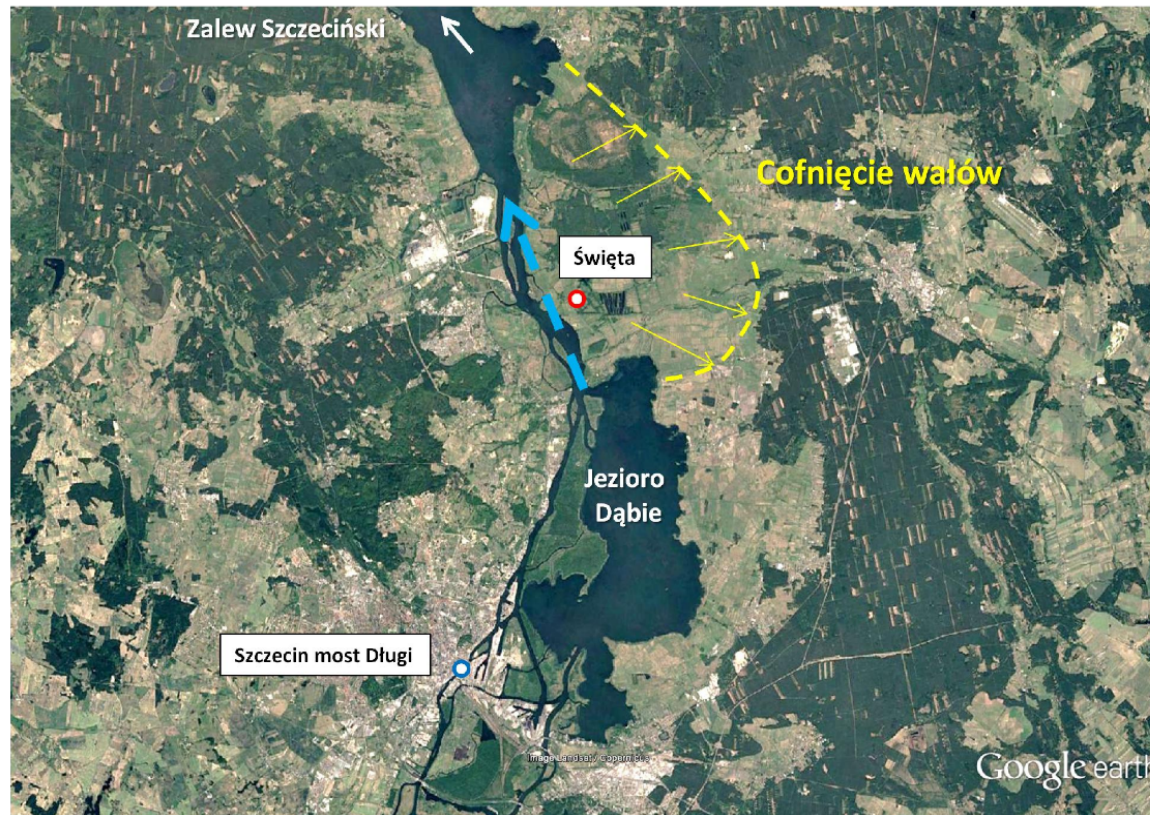

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świętej: ochrona pp

Potencjalny obszar odsunięcia wałów?

Wały na granicy wschodniej, obwałowanie miejscowości w części zachodniej - jak to już jest prowadzone w ramach OCPFMP 1A.1 w Chlewicach dalej w górę rzeki - realizowany także w miejscowości Kamp po niemieckiej stronie Zalewu Szczecińskiego

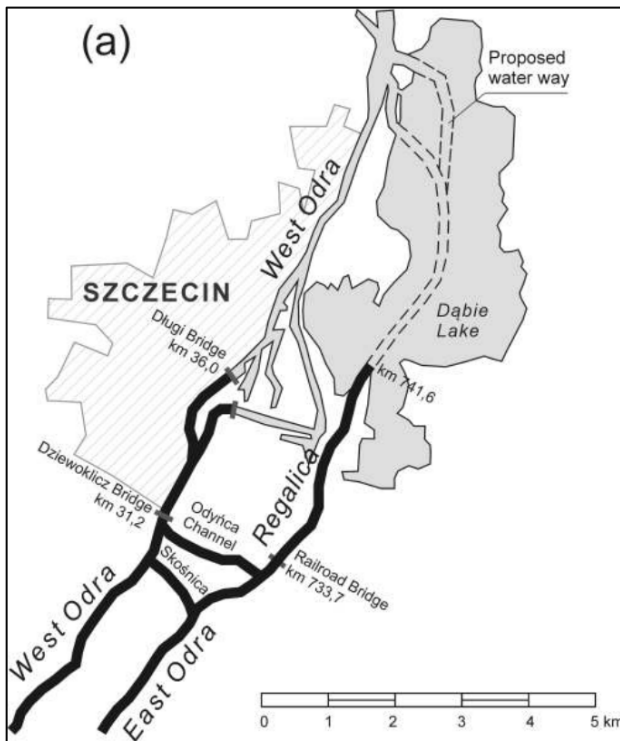
Schnauder & Domagalski 2018: 76, Fig. 59. Available under:
http://www.ratujmyrzeki.pl/dokumenty/Bericht_gIR_180606_PLx.pdf

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świętej: ochrona pp

Dodatkowe korzyści dla ochrony w razie powodzi lodowej?

Kolerski 2018: 468, Fig. 1. In: Proceedings of the 24 th IAHR International Symposium on Ice, 466-473. Available under: https://www.dvfu.ru/upload/medialibrary/a92/PROCEEDINGS_of_the_24th_IAHR_INTERNATIONAL_SYMPOSIUM_on_ICE.pdf

Obszar na wschód od Świętej to **północny(!)** skraj jeziora Dąbie:

Podczas cofki sztormowej z Bałtyku obszar na wschód od Świętej mógłby:

- Zwiększyć przekrój poprzeczny dla większego zrzutu wody z Odry (z góry),
- Zwiększyć obszar depozycji kry z Odry i Jeziora Dąbie.

Łącznie to możliwa **redukcja zagrożenia zatorów lodowych i powodzi w związku z nimi dla Szczecina.**

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świątej: ochrona pp

Czy obszar ten może zastąpić komponent POPDOW:

Czy obszar na wschód od Świątej może rozwiązać problemy zaplanowane jako cele do spełnienia przez Międzyodrze w ramach komponentu POPDOW?

Jak stwierdzono powyżej, nie mamy jasnej odpowiedzi, ale niektóre szczegóły wyglądają obiecująco.

Dlatego zalecamy *modelowanie poszerzenia przekroju poprzeczny w Świątej:*

- ***Pod kątem wpływu na letnie fale powodziowe z górnego biegu, zwłaszcza na ich poziomach wody pomiędzy Świątą a Szczecinem, przy jednoczesnym występowaniu cofek sztormowych z Bałtyku,***
- ***Pod kątem wpływu na odprowadzanie wody, a zwłaszcza na retencję pokrywy lodowej w okresie zimowym na pokrywy lodowe spływające z Odry i Jeziora Dąbskiego do Zalewu Szczecińskiego, przy jednoczesnym występowaniu cofek sztormowych z Bałtyku.***

koalicja
ratujmy
rzeki

Obszar na wschód od Świętej: aspekty środowiskowe - usługi ekosystemowe

Korzyści odsunięcia obwałowań znacznej skali dla łagodzenia zmian klimatu, jakości wody oraz ochrony środowiska:

- *Torfowiska jako wzrost magazynowania węgla - łagodzenie zmian klimatu:*

Duże części obszaru są obecnie przesuszane skutkując → niszczeniem torfowisk (zagrożające także rolnictwu finalnie!) → skutkują znaczną emisją CO₂.

**Przywrócenie naturalnej hydrologii na tym obszarze → zamieniłoby to źródło CO₂ w duże złoże CO₂
→ magazynowanie coraz większej ilości węgla w rosnącym torfie!**

- *Odtworzenie naturalnego filtra składników odżywczych - poprawa jakości wody również wzdłuż plaż Morza Bałtyckiego:*

Przywracanie naturalnej hydrologii → ponownie aktywuje funkcję filtrowania przez duże obszary podmokłe

→ naturalne przechowywanie składników odżywczych (N, P, ...) w roślinach i torfie

→ **poprawa jakości wód Odry i Południowego Bałtyku**

→ **pozytywny wpływ także na turystykę plażową, czy rybołówstwo – redukcja ryzyka zakwitów sinic!**

- *Ochrona przyrody - poprawa bioróżnorodności obszarów podmokłych na dużą skalę:*

Naturalne procesy hydrologiczne mogą być przywrócone → pozytywny wpływ na wiele rodzajów mokradł i siedlisk na dużym obszarze!

Duże i piękne tereny podmokłe zamieszkałe nawet przez łosie (!) - unikalne w Europie Zachodniej - zostaną przywrócone

→ **Pozytywny wpływ na atrakcyjność regionalną zarówno dla turystów, jak i mieszkańców naszego regionu!**

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świątej: aspekty środowiskowe - usługi ekosystemowe

Wyobraźmy sobie...

Ujście rzeki Ina przywrócone do historycznego, naturalnego ujścia do Jeziora Dąbie przestaje zasypywać tor żeglugowy osadami, dając jednocześnie zwiększenie oczyszczania wód

Renaturyzacja podmokłej doliny rzeki Krępa z poprawą stanu zamierających obecnie łągów, i wieloma innymi odzyskanymi elementami bioróżnorodności, w tym siedliska łosia (Alces alces)...

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świętej: Infrastruktura i wykorzystanie gruntów

Jak uniknąć negatywnych skutków przeniesienia obwałowań w zakresie rozliczeń, infrastruktury i użytkowania gruntów?

Nowe, wyższe wały:

- *Jeden nowy wysoki znacznie odsunięty wał na wschodzie: od zachodniej części Lubczyny przez zachód od Modrzewie przez zachód od Kąty przez południe i zachód od Budzienia i na południe i zachód od Stepnicy.*
- *Jeden nowy, wyższy wał pierścieniowy wokół Świętej i Kamienisk.*
- *Jeden nowy, wyższy wał pierścieniowy wokół Bolesławic i Przerośli*

Pozytywne przykłady wałów pierścieniowych: Pierścień wokół Chlewic - część podskładnika OAFMP 1A.1; pierścień wokół Kamp po niemieckiej stronie Zalewu Szczecińskiego - duże przemieszczenie grobli na byłych terenach rolniczych utworzyło > 6 000 ha dzikich terenów podmokłych bezpośrednio związanych z Zalewem Szczecińskim.

Usunięcie starych, niskich obwałowań na terenach rolniczych:

Ponad 2000 ha na tym obszarze stało się już obszarami dzikiej przyrody.

W pozostałej części obszaru znajdują się łąki - największa część dochodów pochodzi z unijnych dotacji rolniczych - tutaj proponujemy dwie różne alternatywy:

- *Płatności kompensacyjne, z wykorzystaniem dotacji unijnych, dla rolników, którzy dobrowolnie tworzą nowe dzikie obszary;*
- *Formy rolnictwa na terenach podmokłych (hodowla wypasowa: konie, bydło/ bawoły wodne lub konie huculskie lub koszenie mokradeł jak w Bagnie Rozwarowskie) dla rolników, którzy chcą kontynuować rolnictwo.*

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świętej: Infrastruktura i wykorzystanie gruntów

Jak uniknąć negatywnych skutków przeniesienia obwałowań w zakresie rozliczeń, infrastruktury i użytkowania gruntów?

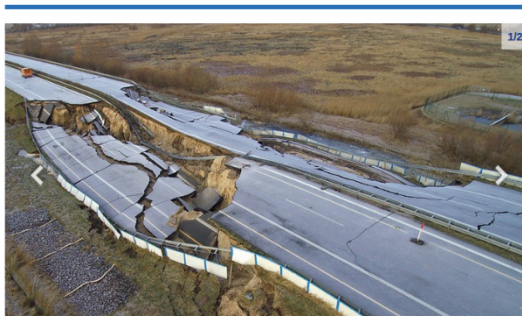
Droga łącząca Świętą z Modrzewiem:

- **możliwość pierwsza: Pozostawienie obecnej drogi, ponieważ jest wyniesiona wystarczająco nad otaczający teren w stosunku do typowych wezbrań powodziowych;**

Podczas znacznej powodzi w Odrze i wysokich wlewów z Morza Bałtyckiego (sytuacja opisana w tej prezentacji) droga zostanie zalana, zwiększając przekrój Odry w celu zrzutu fali powodziowej Odry. Jednak tak wysoka powódź jest scenariuszem powodzi WWQ, zdarzającym się mniej niż 1 raz na 100 lat.

- **Możliwość druga: Budowa nowej, wyżej wyniesionej nad obszar drogi w formie estakady ponad terenem, która całkowicie uniezależni łączność oraz wpływ na przejście fali przez obszar;**
Uwaga! Droga jest zbudowana na ponad 10 km torfowisk, więc nie powinna być budowana dla większego ruchu/obciążenia niż dzisiaj! Zwiększanie obciążeń wymaga estakady na całej długości ponad 10 km, inaczej droga zatopi się w torfie, jak to miało miejsce w przypadku autostrady A 20 w Niemczech na Tribsees, przekraczając tylko 1 km torfowiska!

Autobahn 20: Wenn eine Straße im Boden versinkt

<https://www.ndr.de/nachrichten/mecklenburg-vorpommern/Umleitung-A-20-Jetzt-rollen-die-Bagger,autobahn2154.html>

**koalycja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świątej: Turystyka, rozwój regionalny

Musimy zmienić podejście do Przyrody: Czy rzeczywiście dzikie obszary są przeszkodą dla ekonomii? Czyż dzikie obszary nie są naturalnym bogactwem i bezcenną bazą dla rozwoju regionalnego?

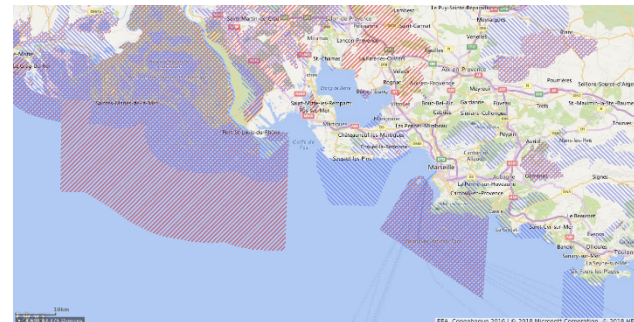
Przykłady krajów jak Norwegia, Szwecja, Kanada, Australia, Nowa Zelandia, Stany Zjednoczone, Szwajcaria dowodzą:

Zarówno nowi mieszkańcy, jak i turyści wybierają połączenie:

- **Ekonomia: Tego właśnie potrzebują**
- **Ekologia: Obszar dzikiej przyrody - Tego właśnie kochają!**

Przykład inteligentnego planu zagospodarowania – Marseille (France):

Położone między dużym terenem podmokłym Camargue na zachodzie, nowym Parkiem Narodowym Calanques na Wschodzie i dalszymi dużymi obszarami Natura 2000 na północy - Podnoszenie międzynarodowej atrakcyjności regionu Marsylia!

Można realizować rozwój regionu tą samą drogą:

- **Ekonomia/gospodarka: Mamy silną, dobrze rozwiniętą gospodarkę, wyczerpano zasoby rąk do pracy w obszarach zurbanizowanych**
- **Ekologia: W Regionie występują unikalne obszary i zasoby przyrodnicze w skali Europy. Ich zachowanie i rozwój wraz z przemysłaną turystyką to właściwy i korzystny dla społeczeństwa kierunek. **Wprowadzanie w nich dużych inwestycji przyniesie efekt negatywny.****

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świątej: Turystyka, rozwój regionalny

Po niemieckiej stronie Zalewu Szczecińskiego duże przemieszczenie wałów na rzece Peene, ujście rzeki i "Anklamer Stadtbruch" stworzyło nowe, dzikie tereny podmokłe o powierzchni ponad 6 000 ha na byłych gruntach rolnych, które obecnie są pod bezpośrednim wpływem Zalewu Szczecińskiego.

Bezpośrednim rezultatem jest rozwój wielu małych, skupionych na wykorzystaniu dzikości obszaru jako atrakcji, przedsiębiorstw turystycznych wzdłuż rzeki Peene, oznaczających rzekę Peene jako "Amazonkę Północy", przyciągającą wielu turystów z różnych krajów europejskich.

Czy to możliwy rozwój dla Świątej?

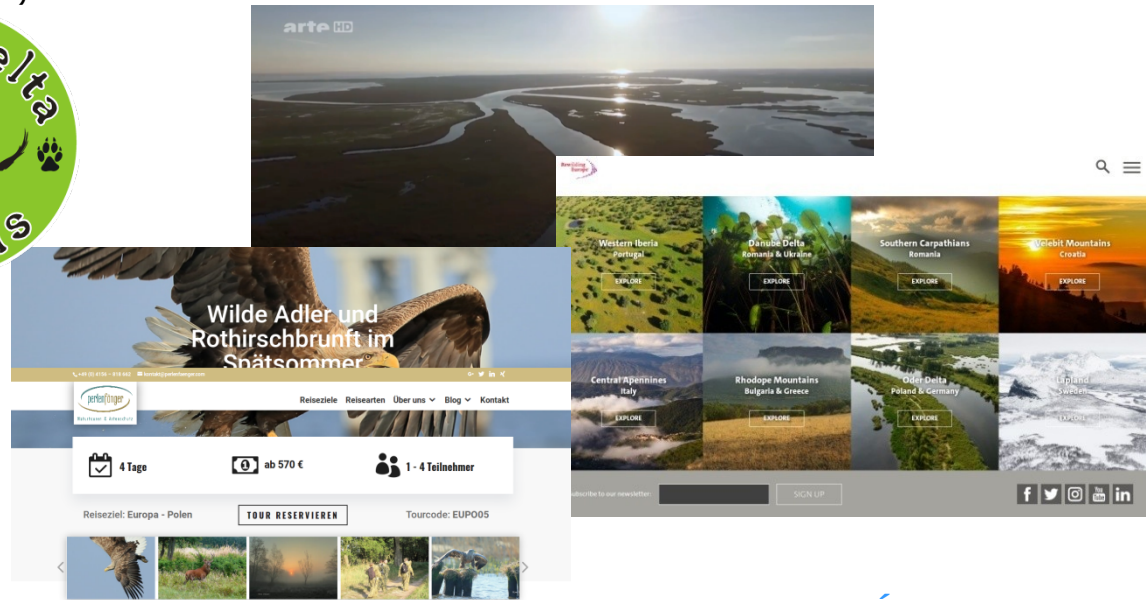

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Obszar na wschód od Świętej: Turystyka, rozwój regionalny

...to już się dzieje!

Coraz więcej turystów szukających dzikości, przyrodników filmowców i zdjęć prasowych z różnych krajów europejskich: Holandii, Belgii, Austrii, Włoch, Anglii, Szkocji, Irlandii, Czech, Szwecji, Hiszpanii, Grecji odwiedza Stepnicę, Święta, Międzyodrze i region Drawsko obserwując wolno żyjących orła bielika, troć wędrowną i łososa, jelenia, bobra i żubra!

Nasz region "Delta Odry" jest już dziś nazwany razem z takimi obszarami, jak Apeniny Środkowe, Rodopy, Delta Dunaju, Velebit, Karpaty, Laponia!

Nasz region został wybrany jako jeden z ośmiu europejskich regionów o wyjątkowej naturalnej urodzie i bioróżnorodności!

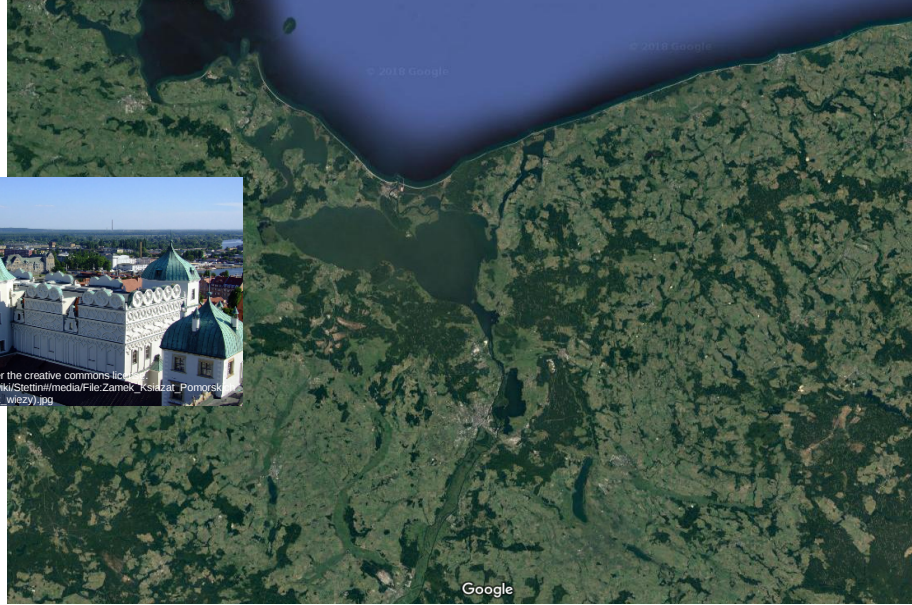

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Kapitał naturalny wzmacniający rozwój regionalny - od Dolnej Odry po Morze Bałtyckie -

Ochrona i rozwój zrównoważonej dzikiej przyrody regionu - od Międzyodrza poprzez Jezioro Dąbskie, Święta, Stepnicę do Wolińskiego Parku Narodowego - może stworzyć "Everglades" Europy Zachodniej!

Czy rezerwat biosfery pasowałby do regionu rozciągającego się od Międzyodrza przez Jezioro Dąbskie, Święta, Stepnicę, Wolin do Morza Bałtyckiego?

Rezerwat biosfery ze strefami kluczowymi (parki narodowe lub obszary dzikiej przyrody) w Międzyodrzu, Świętej, Wolinie?

**koalicja
ratujmy
rzeki**

koalicja
ratujmy
rzeki

Dziękuję za uwagę!

Fot.: Marcel Creemers

www.ratujmyrzeki.pl